

Wat is er toch aan de hand met onze politie?

SOFIE DE KIMPE^a

Over de toenemende vraag naar politieabolitionisme



Panopticon, 44 (3), 157-164
© 2023 Maklu | ISSN 0771-1409 | Mei 2023

^a Hoogleraar Criminologie, Faculteit Recht en Criminologie, Crime and Society Research Group, Vrije Universiteit Brussel

1. DEFUND THE POLICE

25 mei 2020 werd in de Amerikaanse geschiedenis ingeschreven als de dag waarop George Floyd werd vermoord door een politieman uit Minneapolis. Dat dit *live* werd gefilmd en nadien de hele wereld rondging, droeg wellicht bij aan het ontstaan van politieprotesten in zowat alle hoofdsteden van Europa. De protesten waren zeer hevig. De reactie vanuit de zwarte gemeenschap in de V.S. was zeer hard, maar niet nieuw. George Floyd is ook geen uniek verhaal. Er was voordien al Michael Brown in Ferguson, Freddie Gray in Baltimore, Eric Garner, Rarely Graham, enz. Al deze mensen zijn gestorven na extreem politiegeweld. Keer op keer leidden ze tot onlusten, brandstichting, plunderingen ... Eenzelfde verhaal doet zich voor in Frankrijk in juli 2023, toen in een voorstad van Parijs een jonge man, Nahel, werd doodgeschoten tijdens een politiecontrole.

In het kielzog van de protesten in de V.S. zien we een nieuwe stem opduiken, met name deze van *defund the police*. Daarbij wordt voor het eerst het instituut 'politie' en niet de individuele politieagent op de korrel genomen. Er is geen vraag meer naar het ontslag van de betrokken politiemensen, maar wel naar het ontslag van het hele instituut.

Zonder dit goed of af te keuren, is het interessant om deze boodschap van naderbij te bekijken. De roots van de boodschap van deze nieuwe *defund the police*-beweging moet gezocht worden bij Alex Vitale, en meer bepaald in zijn amper 250 pagina's tellende boek *'The end of policing'* (2018)¹. Hij stelt dat 40 jaar van veranderingen bij de Amerikaanse politie niets hebben teweeggebracht. Hij onderbouwt zijn betoog systematisch met meer dan 30 jaar politieonderzoek en onderzoek naar veranderingsprocessen bij de politie. *"The problem is not police training, police diversity or police methods. The problem is the dramatic and unprecedented expansion and intensity of policing in the last forty years, a fundamental shift in the role of police in society. The problem is policing itself."* (Vitale, 2018). Volgens hem zijn er dan ook drastische veranderingen nodig indien we een andere politie willen. Hij pleit er daarom voor om te stoppen met geld te blijven uitgeven aan de politie en deze onuitgegeven politiemiddelen te investeren in andere instituten dan de politie. Zo kunnen we beter geld geven aan ziekenzorg, armoede, tewerkstelling, drugpreventieprogramma's, onderwijs,

¹ Gratis te downloaden.

enz. Op die manier versterken we het sociaal kapitaal van sommige gemeenschappen of buurten en maken we deze weerbaarder.

Wat er ook van zij, de boodschap achter *defund the police* doet nadenken over de rol van de politie in de samenleving. In wezen wordt hier de vraag gesteld: moeten we de politie wel aanwenden voor alle maatschappelijke problemen? Op zich is dit een interessante vraagstelling, zeker wanneer we soortgelijke vraag ook regelmatig horen bij de politie zelf. ‘*Moeten wij ons daar nu mee bezig houden?*’, klinkt het menigmaal op de werkvloer. De korpschef van Brussel, Michel Govaerts, pleitte naar aanleiding van het steekincident in de metro met een jonge geesteszieke man, recentelijk nog in de krant (Baeten, 2023) om sociaal werkers in te zetten in de Brusselse straten in plaats politiemensen, om de problematiek van mensen met een psychiatrische aandoening aan te pakken.

Het ontstaan van dit politieabolitionisme mag niet onderschat worden. In Minneapolis leidde het tot een referendum over het voortbestaan van het stedelijk politiekorps. Hoewel 56% voor het behoud van de lokale politie stemde, moet het voor de lokale politiechef niet comfortabel geweest zijn om een politieorganisatie aan te sturen in een stad waar 44% van de mensen liever heeft dat de politie niet bestaat. Opvallend is dat de boodschap van deze *defund the police*-beweging steeds luider lijkt te worden. Ze is zeer aanwezig op sociale media en wordt zeer sterk opgepikt in de internationale politieliteratuur (Cobbina-Dungy & Jones-Brown, 2021). Deze stem vindt ingang bij steeds meer mensen en heeft een soort sluimerende gedachte aangewakkerd, noem het een onderstroom, die leeft in onze samenleving. De verklaring voor deze opmars ligt niet bij het incident zelf, noch bij de individuele politieagenten. De verklaring voor het succes van deze beweging moeten we zoeken in de repetitiviteit van de incidenten. Er gebeuren al langer veel feiten van racisme en politiegeweld in de V.S., met vaak dodelijke gevolgen. Mensen hebben dingen persoonlijk meegemaakt of kennen steeds meer mensen in hun omgeving die er mee te maken hebben gehad. Hierdoor ontstaan er verhalen die worden verteld en gedeeld, mondeling of via sociale media. Zo ontstaat de idee dat de kans op slachtofferschap van politiegeweld heel dichtbij komt. Heel wat Amerikanen (veelal van kleur) schreven daarom op hun protestborden “*I can’t breathe*”. Ze geven hiermee het signaal dat zij het morgen kunnen zijn die onder een knie van een politieman terecht komen. In Amerika voeden donkergetinte ouders hun kinderen op met de boodschap: “*onderga deemoedig de politiecontrole wanneer een politieambtenaar je stopt en wil fouilleren. Stribbel niet tegen en vooral, loop niet weg.*” Bruce Springsteen zong het reeds in 1999: “*You can get up killed, for living your American skin.*”

2. ALS HET REGENT IN DE USA DAN DRUPPELT HET IN BELGIË

Met het ontstaan van *defund the police* heeft het politieabolitionisme ingang gevonden in het politiek maatschappelijk discours en niet alleen in de V.S. Hoewel we de Amerikaanse context niet kunnen vergelijken met de Europese of de Belgische, zo is er in de V.S. de dreigende angst van de politie voor vuurwapengebruik, krijgt het pleidooi voor afschaffing van de politie ook hier soms gehoor.

Ook in België zijn er bepaalde groepen die geen sympathie hebben voor de politie. Zij zien de politie niet langer als iemand die hun beschermt, maar als iemand waar ze tegen beschermd moeten worden. Zij hebben weinig vertrouwen in de politie en beschouwen deze als iets waar je best ver weg van blijft, en als het even kan weg van moet lopen (of rijden). Politie wordt door hen geassocieerd als ‘gedoe’. Het zijn niet altijd mensen die iets verkeerd gedaan hebben maar ze worden wel vaak gepercipieerd als verdacht of potentieel

crimineel, omdat ze er anders uit zien of zich anders kleden, omdat ze zich anders gedragen of omdat ze in straten wonen en op pleinen rondhangen die de politie of de stad definieert als problematische buurten of risicowijken. We hebben er geen idee van hoe groot deze groep is want velen van hen zitten niet vervat in de cijfers van de veiligheidsmonitor, gewoonweg omdat deze monitor hen niet bereikt. Met andere woorden, er zijn weinig objectieve cijfers voor handen die *überhaupt* wijzen op ontevredenheid van een niet zo kleine groep mensen. Probleem is dat de meerderheid van de – voornamelijk witte – bevolking dit niet begrijpt. De meerderheid van de Belgen lijkt helemaal geen problemen te hebben met politie. Volgens de meest recente veiligheidsmonitor² is ongeveer 67% van de bevolking tevreden over de houding en het gedrag van zijn lokale politie. Burgemeesters pakken zelfs uit met deze cijfers in de media. Weliswaar heeft 75% van deze tevreden burgers in de voorbije maanden nog nooit contact gehad met zijn lokale politie. Met andere woorden, de tevredenheid van deze burgers met hun lokale politie kan moeilijk voortvloeien uit hun ervaring met die lokale politie. Bovendien, wie minder contact heeft, maakt uiteraard ook minder kans om in de problemen te komen met de politie of om slachtoffer te worden van politiegeweld. Binnen deze meerderheid circuleren geen verhalen van familie of vrienden over traumatische ervaringen met de politie. De meerderheid ziet de politie als hun diender, iemand die hen beschermt en 24/7 bereikbaar is om hulp te bieden. Of sterker nog, voor de meerderheid van de bevolking is er niets aan de hand met de politie.

Zo komt het dat één van de problemen waarmee de politie vandaag mee kampt, is dat ze wordt aangeklaagd voor problemen die de meerderheid van de bevolking niet ervaart en bijgevolg ook niet door de politie wordt opgepikt. Hierdoor wordt er weg gekeken van het probleem. Incidenten met politiemensen worden vaak weggezet als eenmalige gebeurtenissen of het gevolg van het optreden van enkele 'rotte appels'. Anderzijds worden de jongeren die stenen gooien geframed als *the usual suspects*, criminele jongeren die gekend zijn in de politiebestanden. Zo ontstaat er bij de betrokken doelgroepen een sluimerend ongenoegen dat bij tijd en stond explodeert wanneer een incident de lont in het kruitvat gooit. De protesten van de misnoegden, en het politieabolitionisme in zijn kielzog, worden daardoor frequenter en luider. Schoolvoorbeeld zijn de rellen in Frankrijk, naar aanleiding van de dood van Nahel. Het was sinds 2005 geleden dat we zo'n grote oplaaing van het conflict zagen. Ook in Brussel zien we het ongenoegen toenemen. Ook hier vindt politieabolitionisme ingang. De vraag is: waar komt dit ongenoegen vandaan?

Hoe en waarom is het zover kunnen komen? Het probleem is complex, meerlagig en kan niet herleid worden tot één oorzaak. We beperken ons hier tot de meest voor de hand liggende.

Vooreerst zien we dat er de afgelopen 20 jaar geleidelijk aan een verharding optrad in het algemene veiligheidsbeleid, met een toenemende vraag naar strengere straffen, meer en sterker beveiligde gevangenissen en een strengere justitie- en politioptreden. Sinds 2001 voeren we in heel de wereld een *war on terror*, die vandaag deels is herleid naar een *war on drugs*. Zulk beleid gaat gepaard met de inzet van meer politiemensen, een toegenomen militarisering van de politie en een gestage uitbreiding van de politiebevoegdheden. In België is het politieke antwoord op elk veiligheidsprobleem steevast strengere straffen en meer politiemensen inzetten op straat. Daarbij worden politiemensen liefst zo snel mogelijk de straat op gestuurd, met weinig opleiding want dat kost geld en tijd en daarin lijkt de overheid dan weer niet te willen investeren. In wezen geeft de politiek hier antwoord aan

2 <https://www.politie.be/statistieken/nl/veiligheidsmonitor> (geconsulteerd op 4 juli 2023).

een oeroud instinkt, noem het buikgevoel, dat aangeeft dat versterking van de veiligheidsmacht ook zal leiden tot een toename van veiligheid. Criminologen weten al heel lang dat dit niet het geval is, maar het lijkt moeilijk voor politie en overheden om hun onderbuik te negeren.

Deze verharding van het politiebeleid is in wezen ook het gevolg van de constante poging om de wind uit de zeilen te halen van de extreemrechtse partij Vlaams Belang. Echter, deze verrechtsing van het politiebeleid leidt evenzeer naar een toenemend insijpelen van extreemrechts gedachtengoed in de politieorganisatie. Er is altijd al de aantrekkingskracht geweest van politiemensen tot deze ideeën. De serie 1985 getuigt daar nog van. Dit is niet vreemd, het zijn vaak ook die partijen die een sterke politie verdedigen. Maar het zijn daarvoor ook vaak mensen met dergelijke ideeën over staatsgeweld die zich aangetrokken voelen tot deze staatsactor. Daarnaast is er ook de actieve rekrutering van Vlaams Belang bij jongeren en de politie en het toenemende repressieve discours van sommige politievakbonden (Smeets & Tange, 2022). Dit maakt van onze politieorganisatie, die als enige het toegestaan is geweld te gebruiken op burgers, soms een gevaarlijke organisatie. Vooral voor diegenen tegen wie ze zich richt.

Deze verharding van het beleid uit zich in eerste instantie in een toenemend en harder politieoptreden in bepaalde buurten in onze steden, de zogenaamde 'risico'-buurten. Al sinds 2008 stellen onderzoekers vast dat dergelijke stedelijke buurten *overpoliced* zijn (Easton et al., 2009) wanneer het gaat over identiteitscontroles en reactief politieoptreden en *underpoliced* inzake slachtofferschap. In het kader van de *war on drugs* geven burgemeesters via art. 34 §3 van de Wet op het Politieambt de toestemming om vooral jongeren in deze buurten systematisch³ te controleren op bezit van drugs. Hierdoor kunnen er controles uitgevoerd worden zonder enige reden (vb. zonder aanwezigheid van verdacht gedrag), wat de deur openzet voor selectiviteit en etnisch profileren. Dit is geen typisch Belgisch verhaal, dit is een Europees verhaal. Ook in andere Europese landen worden er problemen vastgesteld met zogenaamde *police stops* (www.polstops.eu). De rellen in Frankrijk (juli 2023) zijn evenzeer het gevolg van een fout gelopen politiecontrole. Meer en meer zien we het iatrogene effect van deze identiteitscontroles. Ze zorgen voor een sluimerend ongenoegen en een gevoel van onrechtvaardigheid en het werken met 'twee maten en twee gewichten', wat we in ons jargon ook als distributieve onrechtvaardigheid omschrijven, kortom een voedingsbodem voor weerstand en verzet.

Recent onderzoek over het politieoptreden tijdens Covid laat meer en meer zien dat het politieoptreden tijdens deze periode allesbehalve sensibiliserend was, maar eerder repressief en controlerend. Dergelijk politieoptreden laat zijn sporen na bij diegenen die er voorwerp van uitmaken. Gesprekken met jongeren (Jaspers et al., 2023) leren ons dat zo'n identiteitscontroles gepaard gaan met gevoelens van vernedering en schaamte. Jongeren worden tegen de muur gezet, op straat met al hun vrienden erbij. Ze krijgen het gevoel dat ze *crimineel* zijn, doe daar dan nog eens een dosis hormonen en testosteron bij en voor men het weet belandt men in een situatie van verzet met politiegeweld tot gevolg. Het resultaat is dat deze jongeren de politie beschouwen als een lastpak, sommigen spreken van pestgedrag omdat ze soms meerdere malen per dag gecontroleerd worden. Jongeren geven ook

3 Systematische identiteitscontroles zijn controles die worden uitgevoerd in het kader van art. 34, §3 WPA waarbij overheden van bestuurlijke politie, binnen de perken van hun bevoegdheden, identiteitscontroles kunnen voorschrijven, die uitgevoerd moeten worden door politiediensten in de omstandigheden die deze overheden bepalen.

aan dat politie soms onvoorspelbaar is en het heel afhankelijk is van wie er voor je staat, hoe de identiteitscontrole uitdraait. Dat maakt hen angstig en achterdochtig. Die angst wordt versterkt door negatieve persoonlijke ervaringen met de politie, maar evenzeer uit verhalen van vrienden of op sociale media, al dan niet aangedikt. Ze hebben geen vertrouwen in de politie en nog maar weinig respect voor het gezag van het instituut waardoor ook de gehoorzaamheid aan de politie daalt. We weten uit legitimiteitsonderzoek immers dat vertrouwen, gezag en gehoorzaamheid onderling verbonden zijn. Hierdoor zijn deze jongeren een doorn in het oog van de politie want ze bezorgen hun immens veel werk en vormen de aanleiding voor politiegeweld. Ook politiemensen zijn daardoor op hun hoede tijdens politiecontroles. Zij klagen het gebrek aan respect en gezag aan. Resultaat is dat de politie elke dialoog en elke verbinding met de jongeren in deze buurten kwijt is.

De verharding van het veiligheidsbeleid uit zich ook in een verhoogde inzet van technologie. Korpsen in grote steden maken ondertussen volop gebruik van camerabewaking in die buurten (vb. via mobiele camera's). Nieuwe technologie en politiemodellen à la *hotspot policing* en *predictive policing* moeten helpen om risicobuurten te identificeren en bijvoorbeeld de drugcriminaliteit in deze buurten nog gericht aan te pakken. Hierdoor worden natuurlijk diegenen die in die buurten wonen heel sterk voorwerp van controle. De perceptie in deze buurten ontstaat dat ze gevisieerd worden door de politie.

Naast de verharding van het politieoptreden is er ook het steeds terugkerend probleem van politieracisme. Dit probleem wordt door de politie steevast ontkend. Politie wil hier ook niet op aangesproken worden en stelt dat de selectiviteit niet te maken heeft met huidskleur maar met gedrag. In een recent onderzoek in Londen (Akitoyé et al., 2022) naar ervaringen met identiteitscontroles en racisme van de politie van eerste, tweede en derde generatie mensen met een migratieachtergrond zien we dat de eerste generatie mild is voor de politie en zelfs heel wat respect en vertrouwen heeft voor het instituut. De eerste generatie begrijpt waarom de politie vreemdelingen stopt en controleert. Zij zijn de vreemden in het land van aankomst en volgens hen is het logisch dat de politie daar nog aan moet wennen. Bovendien is het politiegeweld in hun land van aankomst niets vergeleken met dat in hun land van herkomst. Maar de derde generatie houdt er een geheel andere mening op na. Zij geven aan dat hun grootouders gecontroleerd werden door de politie, hun ouders eveneens en stellen vast dat dit bij hun nog steeds het geval is. Ondertussen lopen ze school, hebben ze werk, dragen ze dezelfde kleren maar worden we ze nog steeds als potentieel verdachte gecontroleerd door de politie.

Deze onderzoekers raken hier natuurlijk aan de essentie van de weerspanning tegen de politie. De politie blijft de indruk geven dat ze een bepaalde huidskleur associeert met potentieel verdacht. Wat ze dus eigenlijk doet is persoonlijkheidskenmerken gelijkschakelen aan criminaliteit. Het is dit Lombrosiaans denken waar steeds luider tegen geprotesteerd wordt. Het zou daarom zelfs wel eens kunnen dat het aantal controles vroeger niet meer of minder was dan vandaag bij deze groepen jongeren, maar wel dat er vandaag gewoon veel meer stem aan wordt gegeven. De jongeren kunnen hun stem ook harder laten klinken doordat ze beelden maken van de incidenten en ze delen op sociale media. Wat vroeger soms onder de radar bleef komt nu rechte reeks op TV.

Tenslotte is er ook het probleem van het politiegeweld, zowel tegen als door de politie. Eén van de verklaringen voor de felle protesten in Frankrijk is het toegenomen politiegeweld dat gepaard gaat met dodelijke schietincidenten. Zo zijn volgens Jacques de Maillard (Birchard & Schulten, 2022) in 2022, 13 mensen omgekomen naar aanleiding van een schietincident tijdens

een verkeerscontrole. De verklaring hiervoor moet gezocht worden in het versoepelen van de regels voor het politieel vuurwapengebruik tijdens een verkeerscontrole. Ook in België zijn er ondertussen verhalen van politie interventies met een dodelijke afloop (vb. zaak Adil, zaak Lamine). Vroeger bleven die onder de radar, maar vandaag zijn mensen er attenter voor, worden de incidenten vaker gefilmd en is er heel wat media-aandacht indien het zich voordoet. Ook op sociale media doen de algoritmes hun werk. Vastgesteld moet worden dat deze verhalen harder binnenkomen als ze dichterbij je eigen leefomgeving plaatsvinden. Wat voor ons een nieuwsitem is, is voor sommigen een traumatische ervaring. De politie zelf geeft aan dat ook het geweld tegen de politie toeneemt. Hierdoor worden politiemensen vaker blootgesteld aan mogelijk geweld. Dit brengt ongetwijfeld angst met zich mee en dit is niet altijd een goede raadgever. Een recent onderzoek uit Leuven (Rentmeester, 2022) gaf aan dat dit kan leiden tot trauma's (PTSS) die het psychisch maar ook fysisch welzijn van politiemensen aantast. We moeten dan ook dringend onderzoeken welk effect dit heeft op de wijze waarop politiemensen omgaan met burgers. We stellen ons bovendien de vraag of deze stressbestendigheid vandaag ook meegenomen wordt in de rekruteringsvoorwaarden, dan wel of politiemensen hierop getraind worden?

Kortom toenemende dehumanisering van de politie, het *overpolicen* van bepaalde buurten door middel van systematische identiteitscontroles en toenemende surveillance, het ontbreken van *awareness* inzake politieracisme en het toeschrijven van politiegeweld aan *the other* zorgen ervoor dat de *defund the police*-beweging ook in België voet aan de grond krijgt.

3. REFUND COMMUNITY POLICING

Indien we de stemmen pro een afschaffing van de politie willen mildereren, moeten we in eerste instantie durven luisteren naar wat deze *defund the police*-boodschap inhoudt. Al te vaak gaat de politie en de politiek in de verdediging door politieabolitionisten weg te zetten als gevaarlijk en misplaatst. Deze beweging vraagt naar een fundamentele verandering van de politie, een herdenken van de rol en de functie van de politie in de samenleving. We moeten de politie dus niet afschaffen, veeleer moeten we ze terug verbinden met de maatschappij. Kortom, we moeten de politie niet *defunden*, we moeten *community policing refunden*.

Dit vraagt in eerste instantie een liberale visie (Bowling & Foster, 2002) op de rol en de functie van de politie in de samenleving. We moeten dus af van het militaire politiedenken. Uitgaand van een liberale visie op de politie, moeten we de politie beschouwen als een instituut dat mee invulling geeft aan de rechtstaat. De politie moet er mee op toezien dat de wetten worden nageleefd en er geen grondrechten, mensenrechten worden geschonden. Dit wordt immers ook zo ingeschreven in de Wet op het Politieambt! Een liberaal democratische politie is een politie die een gelijkwaardig optreden vooropstelt ten aanzien van iedereen in de samenleving en minderheidsgroepen beschermt tegen de tirannie van de meerderheid. In dergelijke visie bouwt de politie mee aan een maatschappij, is politie een partner in het maatschappelijk opbouwwerk. Politie is sinds oudsher een geweldsinstituut dat de sociale orde in onze maatschappij moet beschermen, dit wil zeggen de toestand behouden zoals ze is. Dit betekent dus niet dat we de zwakkeren moeten uitsluiten door ze weg te stoppen in een strafrechtstelsel. Dit leidt enkel tot verzet en polarisatie.

Uitgaand van deze visie op de politie kunnen we ook wel een aantal oplossingen bedenken om dit instituut opnieuw te verbinden met de maatschappij. Eerste oplossing is dat we van de politie een veel meer weerbare organisatie moeten maken. Politie is vandaag geen or-

ganisatie maar een instituut dat deel uitmaakt van een systeem, hier het strafrechtstelsel. Kenmerkend voor instituten en systemen is dat ze heel sterk zijn in het zichzelf bestendigen en moeilijk te hervormen vallen. Ze zijn sterk in bespelen van hun omgeving en de actoren die hun moeten in stand houden. Als de politie wil veranderen zal ze eerst in staat moeten zijn om zichzelf in vraag te stellen. Politieambtenaren zijn heel trots op hun beroep. De meeste politieambtenaren zijn politieambtenaar geworden vanuit de overtuiging om kwaad en onrecht uit de wereld te helpen. In die zin zijn politieambtenaren ervan overtuigd dat ze er zijn om het goede te doen. Indien ze aangesproken worden op politiegeweld, politieracisme of elke vorm van onrechtmatig politietoedoen strookt dit niet met het waarom ze bij de politie zijn gegaan en is er dan ook vaak verontwaardiging met een defensieve reactie als gevolg. Echter, indien politie wil veranderen zal ze zich moeten leren openstellen en daartoe is een grote dosis mentale weerbaarheid voor nodig. Dit vraagt een ander profiel politieambtenaren en een andere manier van leidinggeven.

Een tweede oplossing moet gezocht worden in het profiel van de politieambtenaar. Vandaag wordt er bij de politie nog steeds vooral gezocht naar doeners (lees: uitvoerders) terwijl de politie vandaag ook (en vooral) denkers nodig heeft. Mensen die beschikken over zelfreflectie, mentale weerbaarheid, communicatievaardigheden, technologische vaardigheden en een kritische geest zodat ze kunnen verbinden met de verschillende identiteiten in de maatschappij. Ze moeten maatschappelijke problemen begrijpen en mee oplossingen kunnen geven voor complexe maatschappelijke problemen die zich dagelijks op de straat voordoen. De toenemende invloed van extreemrechts binnen de politie zal daar niet direct mee voor zorgen. Dit brengt ons naadloos bij de rekrutering, de selectie en de opleiding. Om ons tot het laatste te beperken, politie is een aartsmoeilijke job en daar staat vandaag geen gepaste opleiding tegenover. Bovendien verbleekt één jaar opleiding bij alle andere beroepen die meestal twee of drie jaar hoger onderwijs als instroomvoorwaarde opleggen. Onderzoek (Terpstra & Schaap, 2021) naar de politieopleiding in Noorwegen, Duitsland en Finland, waar politieambtenaren een driejarige professionele bachelor volgen, toont aan dat de politieambtenaren daar beter overweg kunnen met technologie, over betere communicatievaardigheden beschikken en beter kunnen omgaan met multiculturele uitdagingen. Dit staat in schril contrast met onze beperkte politieopleiding die bovendien betaald is wat geen enkele incentive vormt om selectie van ongeschikte en ongewenste profielen mogelijk te maken. Wanneer onderzoek uit Leuven (Rentmeesters, 2002) aangeeft dat de politiejob een enorm stressvolle job is, is het bovendien broodnodig om hen voldoende omkadering te geven alvorens ze de straat opgaan. Ook daar schort het nog te vaak aan.

Tenslotte een meer humaan politietoedoen vraagt ook een humane behandeling van de mens in de organisatie. Via een sterk uitgebouwd HR-beleid moet het welzijn van de politieambtenaar voorop worden gesteld. Het onderzoek in de politiewereld is nog jong maar literatuur over organisationele rechtvaardigheid leert ons dat een rechtvaardige behandeling van mensen *in* de organisatie leidt tot rechtvaardig handelen van mensen naar de buitenwereld toe. Dit betekent dat het heel belangrijk is om aandacht te besteden aan intern correct gedrag. Het wordt stilaan tijd dat er echt werk gemaakt wordt van een gegede integriteitsbeleid. Op al deze vlakken is de rol van de leiding, en in het bijzonder het middenkader, cruciaal. Ook daaromtrent is een andere selectie en opleiding broodnodig.

Wie vandaag de debatten volgt die er over de politieorganisatie worden gevoerd, stelt heel snel vast dat deze vooral gaan over structuren zoals de vraag naar schaalvergroting, regionalisering, enz. Hierdoor zijn leidinggevendenden vooral bezig met politiek, met lobbyen, met geld en financiering. De politiestraatwerkers zijn bezig met overleven. Nochtans werd in

de Staten-Generaal, die een poging doet om de stemmen van de politiemensen in de organisatie te vertolken, heel wat andere prioriteiten naar voor geschoven. Op de werkvloer is er vooral vraag naar hervormingen op vlak van selectie, opleiding, loopbaanmanagement, diversiteit en technologie, maar het ziet er naar uit dat de middelen vooral zullen gaan naar schaalveranderingen. Hierbij dreigt de zachte humane kant opnieuw het onderspit te moeten delven voor de harde, structurele kant van de politieorganisatie.

Op straat stelt men zich de vraag: Hoe lang nog?

REFERENTIES

- Akintoué, B., Ali, A., & Stevens, A. (2022). The Ongoing Impact on the Racialised Policing of Black Communities. In I. Crome, D. Nutt & A. Stevens (Eds.), *Drug Science and British Drug Policy: Critical Analysis of the Misuse of Drugs Act 1971*. Waterside Press.
- Baeten, A. (2023, 18 februari). Steeds meer psychiatrische interventies, korpschef trekt aan de alarmbel: "Mijn gasten kunnen dat niet alleen blijven trekken". *Het Nieuwsblad*. https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20230217_97278931
- Birchard, R., & Schulten, L. (2023, 29 juni). France: Shooting of teenager sparks police violence debate. *DW*. <https://www.dw.com/en/france-fatal-shooting-of-teenager-sparks-debate-on-police-violence/a-66073743>
- Bowling, B., & Foster, J. (2002). Policing and the Police. In M. Maguire, R. Morgan & R. Robert (Eds.), *The Oxford Handbook of Criminology (3rd. ed.)*. Oxford University Press.
- Cobbina-Dungy, J. E., & Jones-Brown, D. (2021). Too much policing: Why calls are made to defund the police. *Punishment & Society*. <https://doi.org/10.1177/14624745211045652>
- Dalle, J.-L., De Kimpe, S., De Landsheer, J., et al. (2023). *Staten-generaal van de politie. Een blauwdruk voor de politie van de toekomst*. Vanden Broele.
- Easton, M., Ponsaers, P., Demaree, C., Vandevoorde, N., Enhus, E., Elfers, H., Hutsebaut, F., & Gunther Moor, L. (2009). *Multiple Community Policing: Hoezo?* Academia Press.
- Rentmeesters, N., & Hermans, D. (2022). Posttraumatic stress disorder in Belgian police officers prevalence and the effects of exposure to traumatic events. *European Journal of Psychotraumatology*, 14(1), 1-13. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/20008066.2022.2156558>
- Smeets, S., & Tange, C. (2022). Twintig jaar discours van de politievakbonden over geweld: verdediging van de werkomstandigheden en de 'condition policière'. *Panopticon*, 43(2), 213-228.
- Terpstra, J., & Schaap, D. (2021). The Politics of Higher Police Education: An International Comparative Perspective. *Policing: A Journal of Policy and Practice*. <https://doi.org/10.1093/police/paab050>